

מסורת הש"ס

(א) גע' רש"י לקמן קיט. ד"ה תריסר עיליתין. (ב) גע"ז כו:; (ג) געקך שור גי' הערוך לשור; (ד) גניספת הערוך שחפי דקניא פ"י קליפות הקניס; (ה) גע"ז ית. מד:; (ו) גכרסת מד:; (ז) גס עיש; (ח) גשם עיש; (ט) גשמיין; (י) גשמיטקין רש"ל;

‏‏

תורה אור השלם

1 חפר גומין בו יפול ופרץ גדר ישבנו נחש;

קהלת י ח

‏‏

הגהות הב"ח

(א) גמ' שילאין משני דקלים (מח' מי דקלים) מח"מ וני"ב ס"א איתו: (ב) תוס' ד"ה ולמי וכו' משום גילוי ואע"ג דבפ"ב דע"ז אמר: (ג) ד"ה רב יוסף וכו' ואומר דליג' לה אלף כריש:

‏‏

רבינו הגאול

מי דקלים. המעיין היוצא במערבא סבין אותן ג' שותלים. וברושלמי שונין מי דקרין שדוקרין את המרה. אבוב רעה. פי' כלשון ישמעאל אנבוב אל רעאי או עצאה אל רעאי.

שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת

כר קשא. ממונה למלך וישראל היה: **דילמא חייוא דרננן**. שעצר על נידוי חכמים ונחש הנושכו על כך אין לו רפואה לפיכך לא נמנא לו רפואה: **אין רבי**. אין רבינו כך היה: **דכי נח נפשיה דרז גזר רב יצחק**. שיהיו ממעטים משמחה אותה שנה ולא יהא אדם מציא אסא

בר קשא דפומבדיתא דטריקא חייוא הוה ^(א)תליסר חמרי חיורתא בפומבדיתא קרעינהו לכולהו ואישתכחו טריפה הואי חדא בההוא גיסא דפומבדיתא עד דאולי מייתי לה אכלה אריה אמר להו אב"י דילמא ^(ב)חייוא דרבנן טריקא דלית ליה אסותא דכתיב ^(ג)ופורץ גדר ישכנו נחש אמרו ליה אין רבי דכי נח נפשיה דרב גזר רב יצחק בר ביסנא דליבא דלימטייה אסא וגידמי לבי הילולא ^(ד)[בטבלא] ואול איהו אמטי אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא טריקא חייוא ומית האי מאן דכרכיה חייוא לינחות למיא וליסחוף דיקולא ארישא ולהדקיה מנייה וכי סליק עילויה לישדיה למיא וליסלוק וליתי האי מאן דמיקני ביה חייוא אי איבא חבריה בהדיה לירכביה ארבע גרמידי ואי לא ^(ה)לישוואר נגרא ואי לא ליעבר נהרא וכליליא לותביה לפוריא אארבעה חביתא וניגני בי כוכבי ולייתי ד' שונרי וליסרינהו בארבעה כרעי דפורייה וליתי ^(ו)שחפי ולישירי התם דכי שמע קלי אכלי ליה האי מאן דרהיט אבתריה לירהיט בי חלתא האי איתתא דחויא חייוא ולא ידעה אי יהיב דעתיה עילוה אי לא יהיב דעתיה עילוה תשלח מאנה וגשדייה קמיה אי מכרך בהו דעתיה עילוה ואי לא לא יהיב דעתיה עילוה מאי תקנתה תשמש קמיה איבא דאמרי כ"ש דתקיף ליה יצריה אלא תשקול ממוזיה ומטופרה ותשדי ביה ותימא ^(ז)דישתנא אנא האי איתתא דעייל בה חייוא ליפסעה ולתבוה אתרתי חביתא וליתי בישרא שמנה ולישדי אגומרי וליתי אנגא דתחלי וחמרא ריחתנא ולותבו התם

קו.

חייוא דרבנן טריקא דלית ליה אסותא. אע"ג דגבי כן דמא כן אחותו של ר' ישמעאל צפרק צ' דמס' ע"ז (דף סו:) קאמר שלא עבר על דברי חכירים שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש אע"ג דלא הוה ליה אסותא שהרי מת התם לא היה לו רפואה מוזמנת אבל הכא

הרפואה היתה מוזמנת וגאזדה ממנו כמזל רע קאמר דלית ליה אסותא^(א): ול'יתי **אנגא** דתחא"י. משמע הכא דהנחש אוהב שחליים וכן בשלהי דגדרים (דף כט:). דקאמר ליה נואף לצעל לא חיכול מהני תחלי דטעמינהו חייוא וא"כ יש כהן משום גילוי ^(ב)וצפרק צ' דמס' ע"ז (ל: ושם) אמר דשחליים אין זהם משום גילוי וי"ל דהתם לא ממש שחליים קאמר אלא כהנך דאמר התם (מס' ע"ז דף סו.) וכן היו עושין צערי צבתות בצפורי [נומנין חומץ לתוך גריסין] והיו קורין אותו שחליים אי נמי בשליהי נדרים (דף כט:). מיירי דהוה ציה חלא כדמסקינן התם במס' ע"ז (דף ל:). אבל אית זהו חלא מיגרי זהו והכא נמי חמרא מיגרי זהו: **רב יוסף אמר ויתום המצרי**. ר"ת כל הך מילתא מתק מספרו ואומר דל"ג ^(ג)אלא בריש אלו עוברין (פסחים מז:). ונלרי לר"י שמחקה משום דזיתוס המצרי מותר לשמות כדמניא צפרק בתרא (דף קנו.) ושזין שצוחשין את השתית ושומין זיתוס המצרי ואומר ריב"א דאין כריך למחוק דרב יוסף לא קאי לפרש מי דקריס דמתני' אלא אמילתיה דעולא קאי דאמר שיכרא צבלאי מעלי מינייהו ואומר רב יוסף דזיתוס המצרי מעלי מינייהו מיהו משמע כפירוש הקונט' דאמתני' קאי^(ד) מדלא קאמר כהדיא זיתוס המצרי מעלי מינייהו: **סיסאני**. ולא קאמר וסימניך סמך סמך כדאמר בשליהי כמה אשה (לעיל סו.) משום דשערי לא כתיב בסמך:

והסתמא

וליטרוקינהו בהדי הדדי ולינקוט צבתא בידה דכי מירח ריחא נפיק ואתי ולישקליה וליקלייה בנורא דאי לא הדר עילוה: כל האוכלין כו': כל האוכלין לאיתויי מאי ^(א)לאיתויי טחול לשינים וברשינין לבני מעיים כל המשקין לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א"ל רבינא לרבא מהו לשתות מי רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי: חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי ^(ב)מאי מי דקלים אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איבא במערבא ונפקא עינא דמיא מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעיילי הכי נפקי אמר עולא לדידי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין רב יוסף אמר ויתום ^(ג)המצרי תילתא שערי ותילתא קורטמיו ותילתא מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמיו ותילתא מילחא (וכמונא) ^(ד)וסימניך סיסאני ושתי להו בין דבחה לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי קמיט ליה: וכום עקרין: מאי כום עקרין אמר ר' יוחנן לייתי מתקל זוזא קומא אלכסנדראי ומתקל זוזא גביא גילא ומתקל זוזא כורכמא רישקא ולישחקינהו בהדי הדדי לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא לירקונא תרין בשיכרא ומיעקד לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא לייתי תלתא קפזיי

מראשונים: והוא דלא רגיל למשתי שיכרא כבר עברו מ' יום: רב יוסף אמר זיתוס המצרי. הוא מי דקריס ועל שם שדוקריס את החולי: **סילתא קורטמיו**. כרכום: **סיסני**. כלי שנותנין צו תמרים כדאמרינן בעלמא (ב"מ דף קו סו:) ואי אגזבינהו בסיסני קננהו. וסימניך דלא תחליף שמעתמא שם כלי זה יהא כך סימן שיש צו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: **צין דנחא לעצרתא**. צין פסח לעצרת: דקמיט. עשור: **קומא אלכסנדריא**. שרף אליגות של אלכסנדריא: **גביא גילא**. אלו"ם צלע"ז: **כורכמא רישקא**. כרכום של גן קרו"ג אורייעט"ל הגדל בגנים: **לוצב**. הך מלתא מיני לישקייא בחמרא: **ולא מיעקרא**. אינה נעקרת מלילד לפי שהיין מפזי חווקן של סמנים ומתרפאה מן החולי: **לירקונא פרי**. מינייהו לישמי בשיכרא וזהו רפואתו: **ומיעקר**. מלהוליד: **לוצב סלסא בחמרא**. הדר נקט ליה משום הך רפואות דנקט ואזיל: **ואי לא כו'**. כולוה לא מעלו אלף לוצב:

קפזיי

עין מושפמ נר מצוה

לו א טוש"ע א"ח ס' שכת ספ"ק לו:

‏‏

לעזי רש"י

אישקיליט"א. פעמון קטן. איטנליי"ש [טינליי"ש].

קפריי"ר. שח צלף. אלז"ם. צרף.

קרו"ג אורייעט"ל. כרכום.

‏‏

מוסף רש"י

דלית ליה אסותא. שאס נשוי נחש כשגיל שעבר על דברי חכמים, לא תעלה לו רפואה וימות, אס היה מתרפא מנשיכה זו סופו למות על ידי נשיכת חכריו שעובר על דברי חכמים חיוב מיתה (ע"ז כו:). ופורץ גדר. סוף של חכמים לעבור על דבריהם, ישכנו נחש. מיתה בדי שמים, ולפי שדבר צלשון פוילת גדר, הוכיח כחשלומון לשון נשיכת נחש, שהוא דר חכרי נקבי כמלי בתוס פירוים (קהלות י ח). דישתנא. נטריקון ד' דרך ש' נשים (שם כו:). קורטמיו. מוריקא קרו"ג (פסחים מז:).

‏‏

מוסף תוספות

א. דחויא דרבנן לית לי' אסותא כלל שאפ"י אס רפואה קרובה לבא ומדומנת לו, לא תצליח. מוס' רבינו אלמנן ע"ז ס: ד"ה חול דרבנן. ב. לפרושי מאי מי דקריס. מוס' הראש'.